

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

حقوق شهروندی در قانون اساسی

نظام جمهوری اسلامی ایران با هدف اعتلای حقوق شهروندی در قالب مردم سالاری دینی، می‌رود که جای خود را در میان قطب‌های سیاسی جهان باز کند. از آنجا که آزادی از محورهای اساسی و از آرمان‌ها و اهداف اصلی انقلاب اسلامی ایران بوده است، در قانون اساسی اصول متعددی به حقوق و آزادی‌های فردی، اجتماعی، قضایی مردم اختصاص داده شده است. در واقع اساس انقلاب در راستای آزادی‌خواهی و نفی هرگونه ستم‌گری و ستم‌کشی و سلطه‌پذیری و استقلال استوار بوده است. به همین جهت در مقدمه قانون اساسی آمده است: شیوهی حکومت از دیدگاه اسلام برخاسته از آموزه‌های طبقاتی و سلطه‌گری فردی یا گروهی نیست. بلکه تبلور آرمان سیاسی ملتی هم‌کیش و هم‌فکر است که به خود سازمان می‌دهد تا در روند تحول فکری و عقیدتی راه خود را به سوی کمال بگشاید. به همین جهت یک فصل از قانون اساسی به حقوق ملت اختصاص داده شده، و به عنوان مهمترین محور قوانین در تعیین و تعریف حدود آزادی‌های فردی، از یک سو، حد و مرز آزادی افراد را در برابر عملکرد قدرت و از سوی دیگر، حدود اعمال قوای عمومی در برخورد با حوزه‌ی حقوقی فرد را ترسیم می‌کند. آنچه در این فصل بیان شده آزادی‌هایی است که می‌توان به جهات ذیل تقسیم‌بندی کرد:

۱- حقوق و آزادی‌های فردی (شخصی)

۲- آزادی‌های مربوط به اندیشه بیان

۳- امنیت قضایی شهروندان

۴- حقوق و آزادی‌های مدنی (اجتماعی).

با این حال در میان آزادی‌های مذکور، اصولاً آزادی‌های مربوط به اندیشه و آزادی‌های فردی به عنوان بدیهی و ابتدایی‌ترین و در عین حال مهم‌ترین حقوق و آزادی‌های فردی شهروندان از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. مهمترین حقوق و آزادی‌هایی که در این فصل آمده عبارتند از:

۱- حق برابری همه مردم در برابر قانون

۲- حق برخورداری همه مردم از حقوق مساوی، بدون در نظر گرفتن رنگ، نژاد، زبان و مانند اینها

۳- حمایت یکسان زن و مرد و برخورداری هر دو آنها از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی با رعایت موازین اسلامی.

۴- حق برخورداری مردم از امنیت و مصونیت از جهت حیثیت، جان، مال، حقوق، مسکن و شغل.

۵- حق مصونیت از تجسس

۶- حق برخورداری از امنیت و مصونیت قضایی، براءت، منع شکنجه، منع هتک حیثیت و تعرض

۷- حق آزادی بیان، قلم و مطبوعات در حدود مقرر در اسلام

۸- حق برخورداری از آزادی‌های گروهی مانند تشکیل احزاب و جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی و راهپیمایی‌ها.

۹- حق آزادی‌های فکری و عقیدتی و منع تفتیش عقاید.

- ۱۰- حق آزادی کار و شغل.
- ۱۱- حق برخورداری از تامین اجتماعی.
- ۱۲- حق برخورداری رایگان از آموزش و پرورش.
- ۱۳- حق برخورداری از مسکن متناسب با نیاز.
- ۱۴- حق انتخاب محل اقامت.
- ۱۵- حق دادخواهی و رجوع به دادگاههای صالح و حق در دسترس داشتن این گونه دادگاه ها.
- ۱۶- حق انتخاب وکیل و فراهم شدن امکانات تعیین وکیل در صورت عدم توانایی فرد برای انتخاب وکیل.

